

BEŞİNCİ HASTALIK

İnsanlarda hastalığa sebep olan patojenlere ilişkin bilgiler – Hijyen korur!

Beşinci hastalık nedir?

Beşinci hastalık virüslerin sebep olduğu bir hastalıktır. Bunlar kızıl, kızamık, su çiçeği ve kızamıkçık ile birlikte, deri döküntüsüyle seyreden beş çocuk hastalığından biridir. Bu hastalığın kızamık hastalığı ile Alman dilindeki isim benzerliğinden başka hiçbir ortak noktası yoktur. Bu iki hastalığa farklı patojenler yol açmaktadır. Beşinci hastalık virüsleri (Parvovirüs B 19) sadece insanlarda görülür. Beşinci hastalık genellikle hiç fark edilmeksizin veya hafif bir gribal enfeksiyon gibi seyreder. Fakat gebe bir kadının hastalığa yakalanması halinde doğmamış bebek zarar görebilir. Kreş ve okullarda özellikle kış mevsimi sonlarından ilkbahar dönemine kadar hastalık vakalarında artış görülür. Bulaşma riski sadece beşinci hastalığı daha önce geçirmemiş kişiler için söz konusudur. Hastalığı bir defa geçiren bir kişi bu hastalığa karşı ömür boyu bağışıklık kazanmıştır: Yani ikinci kez hastalanması söz konusu değildir.

Beşinci hastalık virüsleri nasıl bulaşır?

İnsandan insana

Hapşırma, öksürme veya konuşma esnasında virüsler çok küçük tükürük damlacıkları aracılığıyla havaya dağılarak insandan insana bulaşabilmektedir. Ayrıca virüsler, örneğin hasta bir kişinin eline hapşırması ve daha sonra sağlıklı bir kişiyle tokalaşması sonucu eller aracılığıyla da bulaştırılabilmektedir. Daha sonra virüsler ellerden burun veya ağız mukozasına geçerek bulaşmaya sebep olabilirler.

Gebeler, annenin hastalık belirtileri geliştirmesinden ve hastalığın fark edilmeksizin seyretmesinden bağımsız olarak patojenleri doğmamış bebeklerine aktarabilirler. Bu durum anne karnındaki bebek için çok tehlikelidir.

Kirlenmiş nesnelere aracılığıyla

Patojenler ortamda da oldukça dirençlidirler. Virüsler kapı kolları veya oyuncaklar gibi kirlenmiş nesnelere aracılığıyla bulaşabilir ve hastalığa yol açabilirler.

Kan üniteleri aracılığıyla

İstisnai durumlarda virüsle enfekte kan üniteleri aracılığıyla da bulaşma gerçekleşebilir.

Hastalarda ne gibi hastalık belirtileri görülür?

Beşinci hastalık sıklıkla hiçbir hastalık belirtisi göstermeksizin ya da hafif hastalık belirtileriyle veya ateş, lenf bezlerinde şişkinlik, baş ağrısı ve huzursuzluk belirtilerinin görüldüğü hafif bir gribal enfeksiyon gibi seyretmektedir. Hastalık tipik deri döküntüsü ile kolayca fark edilir. Bu durumda öncelikle, bulaşma gerçekleşikten yaklaşık 1 ila 2 hafta sonra her iki yanakta kelebek şeklinde, büyük benekli bir kızarıklık oluşmaktadır. Bundan bir ila iki gün sonra omuzlarda, kolların üst kısmında, uyluklarda ve kalçalarda, şekilleri değişebilen ve daha sonra hevenkli ve dantelimsi şekle dönüşebilen benek şeklinde, kırmızı deri lezyonları oluşur. Döküntü 7 ila 10 gün sonra söner ancak stres, güneş ışığına maruz kalma veya başka sebeplerden dolayı takip eden günlerde tekrar belirgin hale gelebilir. Nadiren kaşıntı, bazen de gerginlik hissi görülebilir.

Komplikasyonlara nadiren rastlanır. Beşinci hastalık genellikle başka komplikasyonlar olmadan tamamen iyileşir. Nadiren özellikle kadınlarda ve kızlarda eklem şikayetleri veya eklem iltihaplanmaları ortaya çıkar. Hastalık, savunma sistemi zayıf olan kişilerde veya talasemi ya da orak hücreli anemi gibi edinilmiş veya kalıtsal belli kan hastalıkları bulunan kişilerde tehlikeli boyutlarda kansızlığa yol açabilir.

Hastalığın kuluçka süresi ne kadardır ve bulaşıcılık ne kadar sürer?

Hastalığın bulaşması ile tipik deri döküntüsünün görülmesi arasında geçen süre yaklaşık 1 ila 2 haftadır. Hastalığın diğer kişilere bulaşma riskinin en yüksek olduğu dönem deri döküntüsü başlamadan kısa bir süre öncedir. Bu dönemde hasta kişinin virüsleri taşıdığından henüz haberdar olmadığı için başka kişilere bulaşma riski vardır. Deri döküntüsü başladığı andan itibaren bulaşıcılık riski önemli ölçüde azalır. Beşinci hastalık tamamen hastalık belirtisi göstermeksizin seyrediyor olsa bile hasta kişi yine de birkaç gün boyunca hastalığı başkalarına bulaştırabilir.

En fazla risk altında bulunan kişiler kimlerdir?

Beşinci hastalık patojenleri ile enfeksiyon özellikle okul öncesi çağıdaki çocuklarda görülür. Bununla beraber daha ileri yaştaki gençler ve yetişkinler de hastalanabilirler. Normalde genellikle hafif seyreden hastalık yetişkinlik çağında sıklıkla daha ağır seyreder.

Özellikle beşinci hastalığı daha önce geçirmemiş olan ve bu sebeple beşinci hastalığa karşı koruması bulunmayan gebeler risk altındadır. Virüsler gebelik sürecinde, özellikle gebeliğin 20. haftasına kadar anne karnındaki bebeğe

BEŞİNCİ HASTALIK

İnsanlarda hastalığa sebep olan patojenlere ilişkin bilgiler – Hijyen korur!

aktarabilirler. Bu durumda doğmamış bebeğin kan oluşumu hayati tehlike arz edecek şekilde zarar görebilir. Bunun sonucunda düşük veya ölü doğum gerçekleşebilir.

Aynı şekilde savunma sistemi zayıf olan kişiler veya edinilmiş ya da kalıtsal kan sistemi hastalıkları olan kişiler de risk altındadır.

Hastalık durumunda nelere dikkat etmeliyim?

- ▶ Hastalık özellikle çocuklarda genellikle tehlikesiz seyrettiği için normal şartlarda şikayetlerin tedavi edilmesine gerek yoktur. Ateş, adale veya eklem ağrısının görüldüğü durumlarda hastalar yatarak istirahat etmelidirler.
- ▶ Hastalar ellerine hapsirmemeli veya öksürmemelidir. En iyisi tek kullanımlık kağıt mendil kullanmak ve bunu kullandıktan hemen sonra atmaktır. Ardından eller titizlikle yıkanmalıdır.
- ▶ Ateş görüldüğünde ateş düşürücü ilaçlar verilebilir.
- ▶ İyileşme evresinde pürüzlü veya pullanan cilt için hedefe yönelik cilt bakım ürünleri kullanılabilir.
- ▶ Beşinci hastalık enfeksiyonu geçiren kişilerle temasta bulunan gebeler derhal kontrolü altında buldukları doktorlarına başvurmalarıdır.
- ▶ Özellikle okul öncesi çağıdaki çocuklar için bakım kurumlarında çalışan personel işe başlamadan önce veya en geç işe başlama esnasında beşinci hastalık dolayısıyla söz konusu olan muhtemel riskler konusunda bilgilendirilmelidirler.
- ▶ Beşinci hastalığa karşı yeterli korumaya sahip olmayan gebeler hamileliğin 20. haftasına kadar okul öncesi çağıdaki çocukların bulunduğu kurumlarda çalıştırmamazlar. Ayrıntılar ilgili iş güvenliği düzenlemeleri ile düzenlenmiştir.

Kendimi nasıl koruyabilirim?

Bulaşma tehlikesinin en yüksek olduğu süreç ilk hastalık belirtileri ortaya çıkmasından önceki süreç olduğu için beşinci hastalığa karşı koruyucu bir önlem almak çok zordur. Kızamıkçığın aksine, beşinci hastalığa karşı bir aşı mevcut değildir. Bununla beraber beşinci hastalığa sebep olan virüsler tükürük veya havadaki damlacıklar üzerinden ve eller yoluyla bulaştığı için bulaşma riskini sadece genel hijyen önlemleri düşürebilir.

Bu önlemlerin arasında şunlar sayılabilir:

- ▶ Beşinci hastalık ile enfekte olma ihtimali bulunan kişilerle temastan kaçınınız.
- ▶ Ellerinizi su ve sabunla düzenli olarak iyice yıkayınız.
- ▶ Yıkamamış ellerle özellikle ağız, burun ve göz olmak üzere yüzünüze dokunmaktan kaçınınız.
- ▶ Beşinci hastalığa karşı koruması bulunmayan gebeler, özellikle kreşlerde beşinci hastalık salgını görülmesi halinde bu kurumlara gitmemelidirler.
- ▶ Planlı bir gebelik öncesinde beşinci hastalık virüsüne karşı bağışıklığınızın olup olmadığını kontrol ettiriniz, özellikle altı yaşın altındaki çocuklarla ailevi ya da mesleki nedenlerle temas halinde bulunuyorsanız bu hususa dikkat ediniz.

Nerelerden bilgi edinebiliriz?

Daha geniş bilgi için yerel Sağlık Müdürlüğü hizmetinizdedir. Buradan bilgi edinebilir ve hastalıkla ilgili kapsamlı tecrübe değerlerine ulaşabilirsiniz.

Hastalık tablosuna ilişkin daha ayrıntılı bilgi için çocuk doktorları internet sayfasını da (www.kinderaerzte-im-netz.de) ziyaret edebilirsiniz.

Hijyen ile enfeksiyondan korunma konusuna ilişkin bilgilere Sağlık Eğitimi Federal Merkezi'nin sayfasından (www.infektionsschutz.de) ulaşabilirsiniz.

STEMPEL

Yayıncı:

Federal Sağlık Eğitimi Merkezi, Köln.
Tüm hakları saklıdır.

Bundesverband der Ärztinnen und Ärzte des Öffentlichen Gesundheitsdienstes e.V. (Kamu Sağlık Hizmetleri Federal Doktorlar Birliği e.V.).

Bu Kamu broşürü www.infektionsschutz.de adresindeki ana sayfadan ücretsiz olarak indirilebilir.

